

Κων/νος Κλουβάτος

Σύμβουλος 3ης Περιφέρειας Δημ. Εκπ/σης Ν. Κυκλάδων

- Εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης των μαθητών με ανομοιογενή χαρακτηριστικά
- Αξιολόγηση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Μορφές αξιολόγησης

Ανάλογα με τη μέθοδο

- Τυπική: Γραπτές δοκιμασίες με σταθμισμένα ή αστάθμητα τεστ
- Άτυπη
- Εναλλακτική

Ανάλογα με το σκοπό

- Διαμορφωτική (διαγνωστική – ενδιάμεση)
- Τελική

Η σημερινή πραγματικότητα

Φαίνεται πως οι εκπαιδευτικοί ιεραρχούν διαφορετικά, αξιολογώντας πρωτίστως

- τη συμπεριφορά των μαθητών,
- ακολούθως την συμμετοχή τους στο μάθημα και ελέγχουν περισσότερο
- τις απομνημονευθείσες γνώσεις και λιγότερο
- την κριτική σκέψη,
- τη δημιουργικότητα και
- τα άλλα ποιοτικά χαρακτηριστικά που προβλέπονται από αυτό (Μαυρομμάτης κ.α. 2007)

- Το μέχρι σήμερα καθιερωμένο σύστημα αξιολόγησης βασίζεται στη σύγκριση επιδόσεων μαθητών, κάτι που σε καμιά περίπτωση δεν διευκολύνει τη μάθηση. (Βαρσαμίδου & Ρεζ, 2007)

Κάτι αλλάζει

- Αρχίζει να γίνεται κοινή συνείδηση των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία, εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων, ότι η απλή αριθμητική αποτίμηση της επίδοσης των μαθητών δεν αποτελεί επαρκή αποτύπωση της αξιολογικής κρίσης ούτε είναι αφ' εαυτής ικανή να λειτουργήσει ως ανατροφοδοτικός μηχανισμός.

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία στηρίζεται στη λεπτομερή και διαρκή αξιολόγηση.

- Για τη διαφοροποίηση απαιτείται μεγάλος αριθμός πληροφοριών από πολλές πηγές, ώστε να γίνουν τροποποιήσεις που αφορούν το επίπεδο, τα ενδιαφέροντα και τους ιδιαίτερους τρόπους μάθησης των μαθητών.

Αξιολόγηση πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη εκμάθηση.

- Ένα εργαλείο αξιολόγησης προσδιορίζει τη μαθησιακή ετοιμότητα, την προγενέστερη εμπειρία και τα ενδιαφέροντα του κάθε μαθητή.
- Πριν εισαχθεί ένα νέο θέμα, θα αναρωτηθούμε:
- *Τι ξέρουν οι μαθητές;*
- *Τι μπορούν να κάνουν;*
- *Είναι το θέμα συμβατό με τα ενδιαφέροντά τους;*

Αξιολόγηση πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη εκμάθηση.

- Η αξιολόγηση πρέπει να συνεχίζεται και κατά τη διδασκαλία, γιατί εκεί εντοπίζονται οι ελλείψεις των μαθητών. Να ξαναδιδάσκεται ό,τι οι μαθητές δεν έχουν κατανοήσει καλά.
- Μετά τη διδασκαλία ο δάσκαλος πρέπει να αξιολογεί τι έμαθαν οι μαθητές του και αν είναι ικανοί να χρησιμοποιήσουν στον πραγματικό κόσμο τις ιδέες, τις δεξιότητες ή τις έννοιες που έμαθαν ή απέκτησαν

Αξιολόγηση των μαθητών

η αξιολόγηση

- Είναι αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας διδασκαλίας-μάθησης,
- Είναι σχεδιασμένη και συνεχής δραστηριότητα,
- Αντανακλά τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα του αναλυτικού προγράμματος,
- Λαμβάνει υπόψη τις κοινωνικές και πολιτισμικές διαφορές των μαθητών

η αξιολόγηση

- Παρέχει πληροφορίες για το γνωστικό, το συναισθηματικό και το ψυχοκινητικό πεδίο,
- Εμπλέκει ενεργά τους μαθητές
- Ενθαρρύνει σε αυτοαξιολόγηση
- Διαχέεται τακτικά στους γονείς και μαθητές

κατά την αξιολόγηση του μαθητή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη

- το διαφορετικό αρχικό επίπεδο γνώσεων του κάθε μαθητή,
- το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο της οικογένειάς του,
- η προσπάθεια που καταβάλλει,
- η συνέπειά του,
- οι πρωτοβουλίες που αναπτύσσει,
- Η συνολική του δραστηριότητα σε εκδηλώσεις του σχολείου (Βαρσαμίδου & Ρεζ, 2007).
- .

Εναλλακτικοί τρόποι- τεχνικές αξιολόγησης

- το φύλλο παρατήρησης του μαθητή,
- η αυτοαξιολόγηση του,
- η αξιολόγηση του μαθητή από συμμαθητές του,
- ο φάκελος επιτευγμάτων του μαθητή.
- η ατομική και η ομαδική αξιολόγηση
- Το συμβόλαιο

Μέθοδοι /τρόποι αξιολόγησης, τήρησης και διαχείρισης δεδομένων

- Αξιολόγηση των επιτευγμάτων των μαθητών (π.χ. γραπτά δοκίμια, μικρές εργασίες τύπου project, παρουσιάσεις, ημερολόγια μαθητών, δομημένη /ημιδομημένη παρατήρηση, κατ' οίκον εργασία κ.ά.).

- Κατασκευή δοκιμίων αξιολόγησης (γνωστικά μοντέλα αξιολόγησης στόχων /απαντήσεων των μαθητών, τύποι έργων αξιολόγησης: π.χ. έργα ανοικτού τύπου, σύντομης απάντησης, αντιστοίχισης, πολλαπλής επιλογής, ορθού /λάθους κτλ.).
- Τήρηση δεδομένων (π.χ. ανέκδοτες αναφορές, έντυπα παρατήρησης, κλίμακες κατάταξης).

- Τήρηση στοιχείων για την πρόοδο των μαθητών (π.χ. έντυπα καταχώρισης δεδομένων αξιολόγησης κάθε μαθητή, φάκελος επιτευγμάτων, ημερολόγιο για κάθε μαθητή κ.ά.).

Ο φάκελος δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό

- να διαγνώσει τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία των μαθητών,
- να καλλιεργήσει τις δεξιότητες τους,
- να προσδιορίσει τις στάσεις τους και να τις τροποποιήσει,
- να τεκμηριώσει με επάρκεια την πρόοδο των μαθητών σε μια γνωστική περιοχή,
- να ενθαρρύνει τους μαθητές να συμμετέχουν και να αναλαμβάνουν περισσότερη ευθύνη για την προσωπική τους μάθηση (Ανδρεαδάκης, 2006).

Το περιεχόμενο του φακέλου μπορεί να είναι:

- Κατάλογος εκπαιδευτικών στόχων.
- Δείγματα εργασιών των μαθητών στο σχολείο ή/και το σπίτι.
- Έλεγχοι προόδου.
- Κριτήρια αξιολόγησης και τεστ.
- Φύλλα ποιοτικής αξιολόγησης του εκπαιδευτικού.
- Φύλλα αυτοαξιολόγησης του μαθητή .
- Περιγραφικές παρατηρήσεις και σχόλια του εκπαιδευτικού.
- Παρατηρήσεις ή προτάσεις του μαθητή για τη διδασκαλία.
- Ημερολόγια συσκέψεων του συλλόγου διδασκόντων.
- Συνεντεύξεις από μαθητή ή/και τους γονείς του.
- Έπαινοι, βραβεία ή άλλες διακρίσεις.
- Παρατηρήσεις ή προτάσεις για τη διδασκαλία.

Πλεονεκτήματα εναλλακτικής αξιολόγησης

- Υπάρχει αλληλεπίδραση δασκάλου – μαθητή
- Αναπτύσσονται δεξιότητες, όπως η συνεργασία, η ανάλυση πληροφοριών, η επικοινωνία, η επίλυση προβλημάτων, η εφαρμογή γνώσεων, η λήψη αποφάσεων, η διερεύνηση, η παρουσίαση πληροφοριών, η δημιουργικότητα κλπ.
- Συμβάλλει στην αυτογνωσία και στην αυτοαξιολόγηση των μαθητών

βασικότερα μειονεκτήματα της αξιολόγησης με φάκελο επιτευγμάτων

- ❑ Οι φάκελοι απαιτούν πολύ χρόνο για την αξιολόγησή τους.
- ❑ Οι εργασίες που εκπονούν οι μαθητές είναι δύσκολο να αξιολογηθούν, ιδιαίτερα όταν ποικίλλουν από μαθητή σε μαθητή.
- ❑ Η πρόοδος των μαθητών αξιολογείται δύσκολα όταν ένας φάκελος δεν περιέχει συγκρίσιμο περιεχόμενο.
- ❑ Οι μαθητές θεωρούν σε ορισμένα μαθήματα ότι η μέθοδος αυτή στερείται ενδιαφέροντος.
- ❑ Λόγω της φύσης και των ιδιομορφιών που παρουσιάζουν οι φάκελοι, η αξιοπιστία της αξιολόγησης και η συγκρισιμότητα των επιδόσεων των μαθητών είναι συχνά αρκετά χαμηλή.
- ❑ Η αξιολόγηση αυτή θέτει συχνά σε μειονεκτική θέση τους μαθητές που δεν έχουν σημαντική βοήθεια από την οικογένειά τους.
- ❑ Η έλλειψη συστηματικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σ' αυτή τη μέθοδο. (Ανδρεαδάκης, 2006)

Τομείς που πρέπει να αξιολογούνται

- ∅ Γνωστικός
- ∅ Συναισθηματικός
- ∅ Βουλευτικός
- ∅ Κοινωνικός
- ∅ Ψυχοκινητικός

Γενικά η αξιολόγηση των μαθητών από τον εκπαιδευτικό πρέπει:

- Να είναι δίκαιη, αμερόληπτη και αντικειμενική.
- Να μην υπονομεύει την άμιλλα και να μην αναιρεί τον παρωθητικό της ρόλο.
- Να αποτελεί κίνητρο για μάθηση και όχι να απογοητεύει τους μαθητές.
- Να ενισχύει την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθηση των μαθητών.
- Να ενθαρρύνει τους αδύνατους μαθητές και να τους βοηθά να ξεπερνούν τις αδυναμίες τους.
- Να έχει ως σημείο αναφοράς προηγούμενες επιδόσεις του μαθητή και όχι την επίδοση των άλλων.

η αξιολόγηση του μαθητή μπορεί να περιλαμβάνει:

- αξιολόγηση των δεξιοτήτων και γνώσεων του,
- αξιολόγηση των γνωστικών και μεταγνωστικών στρατηγικών του
- αξιολόγηση των δεξιοτήτων μελέτης του
- πληροφορίες για το οικογενειακό του περιβάλλον,
- πληροφορίες για τα κίνητρα, τα ενδιαφέροντά του και την απόδοση αιτιολογικών προσδιορισμών της ακαδημαϊκής του επιτυχίας και αποτυχίας.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ 19: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ 1

Αριθμός λέξεων	47
Αριθμός παραγράφων	1
Εισαγωγή	Όχι
Ιδέες	Αρκετές
Φαντασία / Πρωτοτυπία	Όχι
Λεξιλόγιο	Φτωχό (επανάληψη λέξεων)
Δομή <i>Πρότασης</i> <i>Παραγράφου</i> <i>Κειμένου</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Προβλήματα στη δομή της πρότασης▪ Έντονα στοιχεία προφορικού λόγου (γράφει όπως μιλάει)
Συνοχή <i>Παραγράφου</i> <i>Κειμένου</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Τα γεγονότα τοποθετούνται σε σωστή χρονική σειρά▪ Συνδέονται κυρίως με τη λέξη «μετά» που επαναλαμβάνεται 6 φορές

Συντακτικά λάθη	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Πρόβλημα δομής πρότασης ▪ Ελλιπείς προτάσεις
Λάθη στη χρήση χρόνων	Όχι
Λάθη στη στίξη (εκτός τονισμού)	<p>Δε χρησιμοποιεί στίξη.</p> <p>Δεν ξεχωρίζει προτάσεις.</p>
Ορθογραφικά Λάθη <i>A) Φωνολογικά</i> <i>(αντικατάσταση φωνημάτων, παράλειψη φωνήματος/ συλλαβής, πρόσθεση φωνήματος/ συλλαβής, τονισμός)</i> <i>B) Μορφολογικά</i> <i>(παραβίαση γραμματικών κανόνων)</i> <i>Γ) Ετυμολογικά</i>	<p>A) σειρά 2 παράλειψη «ε» («τελιοσ») σειρά 2: αντιστροφή φωνημάτων (στίρκο) σειρά 3: πρόσθεση «χ» (σχιάχνουνε) σειρά 4: αντικατάσταση κ/χ (σχινι) σειρά 5: παράλειψη «ν» (καθαρίζου)</p> <p>B) σειρά 1: «πος» (πως) σειρά 2,3 : «τελιοσε» (τελείωσε) σειρά 4: «σχινι» (σκηνή) σειρά 4, 15: «άλι» (άλλη) σειρά 10: «αυτί» (αυτοί) σειρά 10: «πιγένουν» (πηγαίνουν) σειρά 13: «ξεβάφοντε» (ξεβάφονται) σειρά 14: «κιμούντε» (κοιμούνται)</p> <p>Γ) Αρκετά ετυμολογικά λάθη σειρά 2,3 : «τελιοσε» (τελείωσε) σειρά 4: «σχινι» (σκηνή) σειρά 4, 15: «άλι» (άλλη) σειρά 10: «αυτί» (αυτοί) σειρά 10: «πιγένουν» (πηγαίνουν) σειρά 14: «κιμούντε» (κοιμούνται)</p>

Συμβατικός Τρόπος Γραφής

(τήρηση περιθωρίων, αποστάσεις λέξεων, μουντζούρες, μέγεθος γραμμάτων κ.τ.λ.)

- Η ανάγνωση είναι κουραστική λόγω των αποστάσεων μεταξύ των λέξεων (πότε μεγάλες και πότε ελάχιστες). Επίσης η απόσταση των γραμμάτων μέσα στις λέξεις δεν είναι κανονική (οι λέξεις συχνά χωρίζονται σε δυο κομμάτια).
- Πατάει πολύ το μολύβι
- Το μέγεθος των γραμμάτων είναι μεγάλο και η θέση τους πάνω στη γραμμή σε ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι σωστή.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ 21: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΔΕΞΙΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΕΙΤΑΙ: ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ

Ο μαθητής μπορεί να εκτελέσει σωστά

ναι

όχι

Τέλεια διαίρεση διψήφιου αριθμού με μονοψήφιο

Ατελή διαίρεση διψήφιου αριθμού με μονοψήφιο

Διαίρεση πολυψήφιου διαιρετέου, του οποίου όλα τα ψηφία διαιρούνται τέλεια με το μονοψήφιο διαιρέτη

Ατελής διαίρεση πολυψήφιου διαιρετέου με μονοψήφιο διαιρέτη

Διαίρεση πολυψήφιου διαιρετέου με μονοψήφιο διαιρέτη, ο οποίος δε χωρά στο πρώτο ψηφίο του διαιρετέου

Διαίρεση πολυψήφιου διαιρετέου με διψήφιο διαιρέτη, ο οποίος δε χωρά στα πρώτα δύο ψηφία του διαιρετέου

Αξιολόγηση της διδασκαλίας

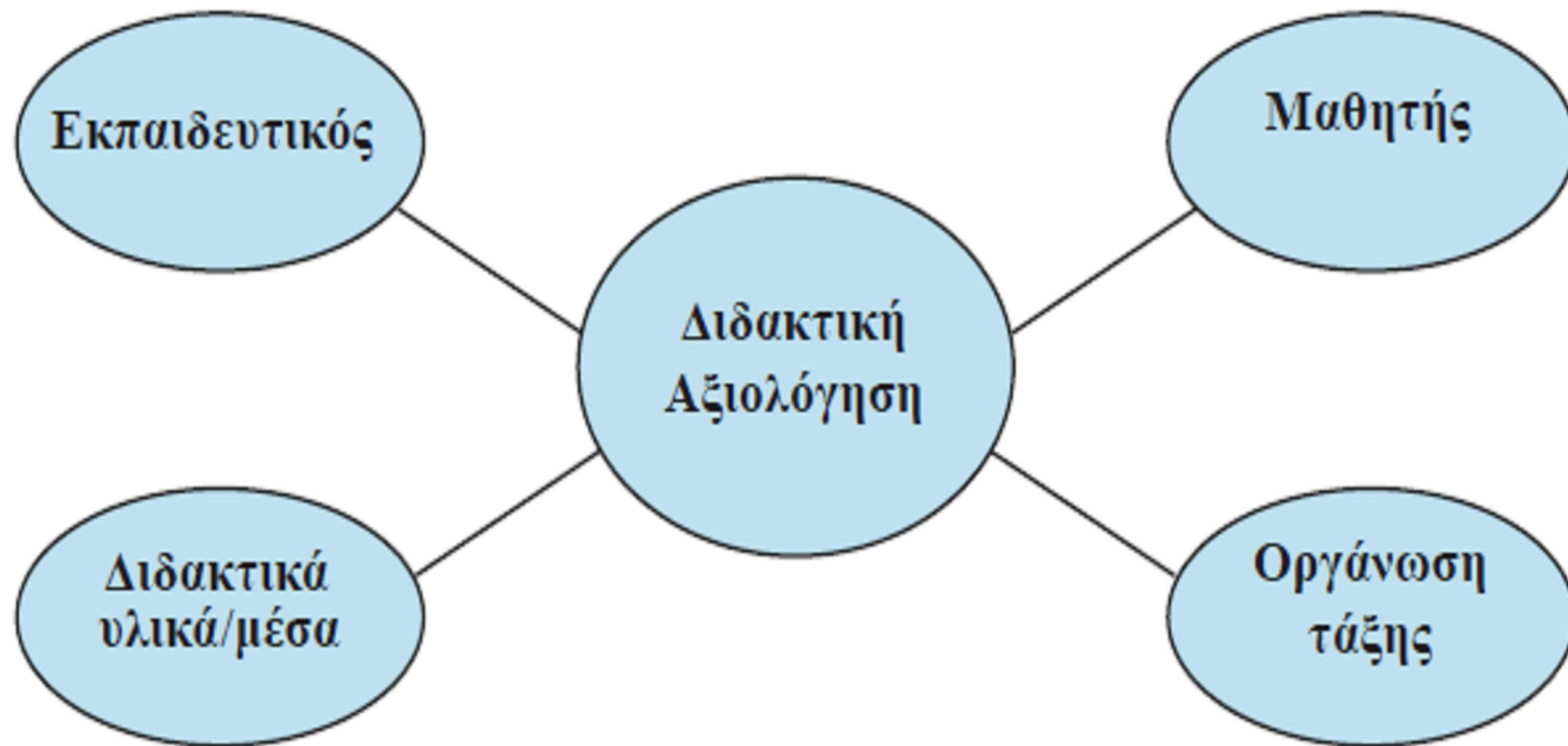
Τι είναι και τι δεν είναι αξιολόγηση

- Οι πληροφορίες που συλλέγονται τυχαία και περιστασιακά δε στοιχειοθετούν διδακτική αξιολόγηση, εφόσον δεν μπορούν να τεκμηριώσουν το σχεδιασμό της διδασκαλίας που ακολουθεί.
- Αντίθετα, η συλλογή των πληροφοριών πρέπει να γίνεται συστηματικά και να οργανώνεται με τρόπο που να οδηγεί σε εκπαιδευτικές αποφάσεις για το περιεχόμενο, τη μέθοδο διδασκαλίας και τα διδακτικά υλικά.
- (Παντελιάδου & Πατσιοδήμου, 2007)

Η ερευνητική μορφή της αξιολόγησης

- Ο εκπαιδευτικός, ως ερευνητής, αρχικά παρατηρεί τη μαθησιακή συμπεριφορά και διατυπώνει κάποιες υποθέσεις για τις μαθησιακές δυνατότητες και αδυναμίες του μαθητή,
- μετά αξιολογεί το σύνολο των παραμέτρων της διδασκαλίας (περιεχόμενο, οργάνωση, υλικά, πρακτικές, στρατηγικές κινήτρων)
- και τέλος, επιβεβαιώνει ή όχι τις αρχικές υποθέσεις (Παντελιάδου & Πατσιοδήμου, 2007)

Παράμετροι διδακτικής αξιολόγησης

Παράγοντες που αφορούν στην τάξη και στη διδασκαλία:

- στο φυσικό, νοητικό και συναισθηματικό περιβάλλον της τάξης,
- στην ομαδοποίηση των μαθητών,
- στη μέθοδο διδασκαλίας,
- στις διδακτικές στρατηγικές και πρακτικές που εφαρμόζονται στην τάξη
- στις απόψεις της εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία

Παράγοντες που αφορούν στα διδακτικά υλικά και μέσα:

- στα κείμενα (αφηγηματικά και πληροφοριακά, κ.ο.κ.)
- στη χρήση οπτικοακουστικών και ηλεκτρονικών μέσων
- στις μαθητικές εργασίες (σχολικές και κατ' οίκον),
- στον τύπο ερωτήσεων που τίθενται.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ 4: ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Ποτέ

Σπάνια

Μερικές
φορές

Συχνά

Πάντα

1. Χρησιμοποιώ εποπτικά υλικά;
2. Ενημερώνω τους μαθητές για το στόχο του μαθήματος στην έναρξη της διδασκαλίας;
3. Χρησιμοποιώ πρώιμους οργανωτές (διαγράμματα οργάνωσης των πληροφοριών για το μάθημα που θα ακολουθήσει);
4. Χρησιμοποιώ γνωστικούς χάρτες (π.χ. διαγράμματα οργάνωσης των πληροφοριών) κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας;
5. Συνοψίζω τα κύρια σημεία στο τέλος του μαθήματος;

6. Διδάσκω στρατηγικές μάθησης;
7. Αναλύω τη διαδικασία εκτέλεσης ενός έργου σε βήματα και διδάσκω ένα ένα τα κομμάτια αυτής της ιεραρχίας(ανάλυση έργου);
8. Παρουσιάζω φωναχτά την πορεία της σκέψης μου για να φτάσω σε μια απάντηση, δρώντας υποδειγματικά ως μοντέλο;
9. Αναφέρω παραδείγματα;
10. Αναφέρω αντιπαραδείγματα;
11. Δίνω ευκαιρίες στους μαθητές για ενεργητική συμμετοχή στο μάθημα (όχι μόνο ακρόαση και παρακολούθηση δραστηριοτήτων);
12. Αξιολογώ την προηγούμενη γνώση των μαθητών σχετικά με το νέο μάθημα;

13. Αξιοποιώ την προηγούμενη γνώση των μαθητών σχετικά με το νέο μάθημα;
14. Διατυπώνω πολλές ερωτήσεις κατά τη διδασκαλία για τη δημιουργία διαλόγου;
15. Ενσωματώνω τις απαντήσεις / τα σχόλια των μαθητών στη διδασκαλία;
16. Δίνω έμφαση στην πρακτική εξάσκηση των μαθητών (αφιερώνω σημαντικό διδακτικό χρόνο);
17. Αναθέτω εργασίες που οδηγούν σε ένα προϊόν που μπορεί να αναρτηθεί στον τοίχο της τάξης;
18. Ανατροφοδοτώ άμεσα τους μαθητές για τις απαντήσεις τους;

19. Επαινώ ή παρέχω ανταμοιβή μετά από μια καλή επίδοση;

20. Αξιολογώ συστηματικά την επίδοση των μαθητών;

21. Προσαρμόζω τη διδασκαλία με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθητών;

Κατακλείδα

- Οι εκπαιδευτικοί που κατανοούν σε βάθος τα προβλήματα και τις δυνατότητες των μαθητών τους βρίσκονται στο καλύτερο σημείο εκκίνησης για να προχωρήσουν σε προσαρμογές και να υλοποιήσουν τις σύγχρονες αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας (differentiated instruction) και ενός σχεδιασμού διδασκαλίας για όλους (universal design).

- Βαρσαμίδου, Α. & Ρεζ, Γ. (2007). Αυθεντική αξιολόγηση/ αξιολόγηση βάσει φακέλου: Μια δυναμική & ευέλικτη αξιολογική πρόταση στην υποχρεωτική εκπαίδευση
- Μαυρομμάτης, Ι. κ.α. (2007). Αξιολόγηση του Μαθητή. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 13, 84-98
- Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (2008). Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες. Στο διαδίκτυο:
<http://www.dismathis.gr/arthra/proseg.pdf>
- Παντελιάδου, Σ. & Πατσιοδήμου, Α. (2007) Εφαρμογές διδακτικής αξιολόγησης και μαθησιακές δυσκολίες. Θεσσαλονίκη: Γράφημα.
- Χιωτάκης, Σ. (1999). Η αμφισβήτηση των εξετάσεων και βαθμών στο σχολείο Επιχειρήματα και αντεπιχειρήματα. Αθήνα: Γρηγόρης

Σας ευχαριστώ πολύ για την
προσοχή σας